

УДК 130.2: 378.811.161.2

ГУМАНІСТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ МОВНОЇ ОСВІТИ ІНОКОМУНІКАНТІВ У КООРДИНАТАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

*Романова Ольга,
Коляда-Березовська Тетяна*

У контексті стратегії сталого розвитку і модернізації вітчизняної освіти висвітлено проблему мовної підготовки інокомунікантів у вишах України, вирішення якої значно поглиблює розуміння ролі української мови як іноземної у структурі фахової підготовки інофонів. Визначено, що через систему суб'єктно-об'єктних та суб'єктно-суб'єктних відносин здійснюється гуманістичне формування і розвиток вторинної мовної особистості. Детально розглянуто традиційні та альтернативні методики у викладанні української мови як іноземної, інноваційні педагогічні технології, різноманітні форми організації навчання з дисципліни. Акцентується зміна пріоритетів у викладанні мови і підкреслюється роль лінгвокультурологічної спрямованості курсу. Проаналізовано онтологічне і гносеологічне в категоріях мови, антропоцентризм лінгводидактики у пошуках активізації мотиваційних ресурсів щодо адаптації студентів-іноземців до нових умов. Висновується, що методологія навчання українській мові як іноземній, домінуючою якої є людський фактор у мові, має забезпечити розвиток авторефлексії через введення реципієнтів мови у процес перетворення та генерування смислів у його відкритості до світу, що гуманістична і лінгвокультурологічна компоненти курсу формують мультилінгвальну мультикультурну особистість.

***Ключові слова:** мовна освіта інокомунікантів, гуманістична концепція освіти, українська мова як іноземна, антропоцентризм, вторинна мовна особистість.*

Постановка проблеми. Глобальні цілі розвитку, зафіксовані у міжнародному акті - «Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development», – затвердженому 25 вересня 2015 року в Нью-Йорку на полях 70-ї ювілейної сесії Генеральної Асамблеї ООН [12], сприймаються світовим співтовариством як стратегічний поштовх до впровадження інформаційних, управлінських, технологічних та інших інновацій, до розробки нових затребуваних продуктів і послуг. Однією з 17 цілей сталого розвитку є якісна освіта, що є результатом наданої інтелектуальної послуги. Мета кожного здобувача вищої освіти в Україні, зокрема, з числа іноземних громадян – отримання якісної освіти, яка забезпечуватиме конкурентоспроможність на ринку праці. Інструментом, ключовим моментом оволодіння професією для студентів з числа іноземних громадян є опанування мови навчання. Тому *проблема* мовної підготовки інокомунікантів залишається вкрай *актуальною* для освітньо-наукового простору України, дослідження якої, у контексті стратегії сталого розвитку і модернізації вітчизняної освіти, дасть можливість значно поглибити розуміння ролі української мови як іноземної у структурі фахової підготовки інофонів, специфіка якої в тому, що через систему суб'єктно-об'єктних та суб'єктно-суб'єктних відносин здійснюється гуманістичне формування і розвиток вторинної мовної особистості. Висвітлення саме цього становить *мету* даної статті.

Аналіз нормативних документів [9-10], науково-теоретичних і методологічних розробок [Полович О. С., Костриця О. П., 2017; Всеволодова М. В., 2017; Коляда-Березовська Т.Ф., Романова О.К., 2020; Жарких В.Ю., 2017; Зимняя И.А., 1996; Ластовкіна О.Э. 1993; Московкин Л. В., 2003; Оборський Г.О., Колесніков О.Є., 2013], за означеною проблемою дає підстави констатувати, що питанням гуманізації освіти тривалу дослідницьку увагу присвятили Зимня І.А., Зязюн І. А., Всеволодова М.В., Ластовкіна О. Е., та ін.; проблеми комунікативно-компетентнісного навчання іноземним мовам – Мільруд Р.П., Максимова І.Р. Оллер-молодший Д., Полянська І. В., Шевченко В. Ф., Філімонова М. С., Крилов Д. А. та ін.; проблему впровадження інноваційних педагогічних технологій досліджують вітчизняні й зарубіжні науковці – Гуревич Р. С., Гогунський В. Д., Кадемія М. Ю., Колеснікова Е. В., Коломієць А. М., Оборський Г.О., Полат, Є. С., Сисоєва С. О., Тертишна Т. І. та інші. Комплексний розгляд зазначених аспектів уможливіть вирішення зазначеної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Сучасні вимоги ринку праці детермінують інноваційний розвиток освіти, зміни у змісті й методології навчання. Такі зміни визначені інтеграційно-диференційними процесами у сучасній науці. Фундаментальні знання, закладені загальною освітою, розвиваються у міру набуття загальних уявлень щодо виробництва, конкретно-змістовні знання – це результат професійної освіти, яка несе інформацію про конкретні виробничі процеси. Поєднання загальної та професійної освіти становить дидактичну основу міждисциплінарних зв'язків, що передбачає синергетичний підхід у навчанні, володіння інструментарієм суміжних (і не тільки) галузей наукового знання, яке усуває жорсткі межі між сферами виробництва, бізнесу тощо. Такі зв'язки готують студентів до досконалого оволодіння будь-якою професією.

Рішення Міністерства освіти і науки України «Про вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна» іноземними здобувачами вищої освіти (студентами та аспірантами) у навчальних закладах III-IV рівнів акредитації впроваджено у навчальний процес з 2016-2017 навчального року, а з 2020-2021 навчального року професійна підготовка іноземних студентів, магістрів та аспірантів здійснюватиметься виключно українською мовою. Це потребує створення єдиних програм, єдиних вимог до рівня володіння основними видами мовленнєвої діяльності здобувачів вищої освіти в Україні з числа іноземних громадян. Викликом сьогодення і вимогою сучасної парадигми освіти є концепція неперервного навчання протягом усього життя та принцип бінарного (суб'єктно-суб'єктного) характеру педагогічного процесу. Традиційно у системі вищої освіти головна роль була за викладачем як носієм та джерелом інформації, сьогодні у центрі стоїть студент, його індивідуальність, через яку розвивається неповторність особистості, її здібності, творчий потенціал [Московкин Л.В., 2003]. Застосування традиційних й альтернативних методик у викладанні української мови як іноземної та інноваційних педагогічних технологій відіграє значну роль у цьому процесі. Сучасними методами викладання української мови як іноземної є свідомо практичний, аудіолінгвальний, аудіовізуальний, комунікативний та інші. Відправною точкою при виборі оптимального методу є знання типових результатів навчання за різними методами. Це залежить від конкретних умов та ієрархії цілей

навчання: в одних системах мета – формування лінгвістичної та комунікативної компетенції, а в інших (наприклад, особистісно орієнтовне навчання) – загальний розвиток особистості [Лопович О. С., Костриця О. П., 2017].

Найбільший інтерес в умовах вищого технічного закладу освіти представляють методи, що гарантовано забезпечують на виході комунікативні вміння. Теорія методів є однією з найбільш розроблених теорій у методиці викладання іноземних мов, але, на жаль, це мало відомо сучасним викладачам української мови як іноземної, тому що кількість спеціалістів в Україні за фахом «Українська мова як іноземна» вкрай обмежена. Попит на висококваліфікованих фахівців з української мови як іноземної перманентно збільшується не тільки в Україні, а й поза її межами, адже ефективність процесу навчання значною мірою залежить від особистості викладача – сукупності всіх його якостей, поведінки, світогляду, професійного та життєвого досвіду. Все це впливає на іноземних студентів позитивно чи негативно, збуджує чи гальмує активність аудиторії, а отже, детермінує результати діяльності викладача та студентів.

Аналізу факторів, з яких складається майстерність сучасного викладача іноземної мови, котрий працює в нових політичних та економічних умовах, на цей час приділяється недостатньо уваги. Між тим, так званий позамовний фактор зумовлює успіх у навчанні іноземній мові. Викладач і студент – два рівноправні суб'єкти процесу навчання, а запорукою високих результатів навчання є, перш за все, врахування індивідуально-психологічних особливостей кожного.

До сучасних психолого-педагогічних інновацій у вітчизняній системі освіти належать реалізовані нововведення у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності особистості, змісті та формах організації управління освітньою системою, засобах навчання і виховання, особистісних установках викладача, оскільки навчальний процес має бути *діалогом* особистості викладача і студента, що суттєво підвищує мотивацію до навчання.

Інноваційна педагогічна діяльність передбачає використання інтерактивних технологій навчання, які включають чітко спланований очікуваний результат навчання, інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання та розумові й навчальні процедури, за допомогою яких досягатимуться заплановані результати [Оборський Г.О., Колесніков О.С., 2013].

У практиці викладання української мови як іноземної в сучасному закладі вищої освіти найпоширеніші такі технології: особистісно орієнтоване, проблемно-орієнтоване, диференційне навчання; ігрові технології навчання; навчання у неформальній обстановці, сторителінг, перегорнуте навчання; стрімінг, навчання через челенджи або мобільний телефон, вебінари тощо [Романова О., 2019]. Різноманітні й форми організації навчання: урок-бесіда, урок-подорож, урок-дослідження, урок-інсценізація, урок-екскурсія, мультимедійний урок, проблемний урок, веб-конференція та інші. Такі форми роботи активно збагачують лексичний запас інокомунікантів, формуючи комунікативні вміння та навички, крім того, вони несуть як навчальне, так і виховне навантаження, дозволяють задіяти не тільки свідомість, а й підсвідоме.

Процес адаптації студентів з числа іноземних громадян до навчання в Україні активізує те, що вивчення української мови охоплює різноманітні сфери

спілкування: професійно-виробничу, навчально-професійну, побутову, соціально-культурну, офіційно-ділову. У мовному середовищі з'являються нові комунікативні потреби, настанови, які типологізують специфіку мовленнєвої поведінки в умовах нової культури, розширюючи канали акультурації [Московкин Л. В., 2003].

Пізнавальні мотиви в структурі мисленнєвої діяльності при вивченні іноземної мови взаємодіють з іншими мотивами: як стимул виступає прагнення до отримання нової інформації про мову та навколишнє середовище, культуру крізь орієнтовно-дослідницький рефлекс, допитливість збуджує інокомунікантів вести самостійний пошук відмінностей у мові та культурі, вивчати специфіку нової ситуації спілкування. Це призводить до актуалізації різних видів активності студента: *орієнтовної* (виділення об'єкту, способу вивчення, методу, вибору цілі, задач, відбір матеріалу, інформації, що задовольняє пізнавальні потреби та інтереси); *виконувальної* (використання минулого досвіду щодо тактик та стратегій, когнітивного стилю діяльності, використання вже існуючих навичок та вмінь у нових ситуаціях навчання); *пошукової* (інтелектуальні процеси, що активізують знання); *творчої* (саморегуляція, самостійне опанування мови).

Оскільки найважливішими з цілей навчання є текстотворення й текстосприйняття, великого значення набуває текст як джерело культурологічних, краснавччих відомостей, які дають суб'єкту навчання прагматичну, модальну, інтеціональну інформацію. Загальна семантизація шляхом компарації мотивовано перетворюється на національно орієнтований текст, що стимулює позитивний перенос елементів культури, виключає інтерференцію, сприяє адекватному усвідомленню інформації. Знання прецедентних текстів в структурі мовної особистості є показником приналежності до цієї епохи та культури. Мова – не просто знаряддя спілкування, за словами Олеса Гончара, мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцінніше надбання століть, це ще й «музика, мелодика, барви буття, сучасна художня, інтелектуальна і мислинєва діяльність народу».

Культура і мова, як відомо, тісно переплітаючись, доповнюють і збагачують одна одну, тому лінгво-культурологічна спрямованість курсу української мови дозволяє студентам-іноземцям ознайомитись з історією, культурою, мистецтвом, традиціями країни перебування. Відбувається прямий вплив на духовний світ особистості, який реалізується через систему суб'єкт-об'єктних і суб'єкт-суб'єктних відносин, зумовлений об'єктивними закономірностями формування та розвитку вторинної мовної особистості. Освітньо-виховний процес, який орієнтується на формування мислення і свідомості у душі *діалогу* культур [Жарких В.Ю., 2017], тим самим формує людину гуманну, мислячу, творчу, якій притаманні загальнолюдські цінності, що є «громадянином світу». Така креативна особистість соціально найбільш адаптована до реалій нового століття, тому у центрі складних і глибинних процесів оновлення сучасної вищої освіти – людина, все різноманіття її інтересів, потреб, здібностей.

Межі лінгвокультурології охоплюють не тільки знайомство з культурою країни мови, яка вивчається, але й віддзеркалення в цій мові загальнолюдського спілкування та закріплення в ньому досвіду світової цивілізації. Моделюючи інформацію національного характеру, студенти-іноземці підіймають на новий

щабель ставлення до своєї національної спадщини, а також до української і світової культури, перетворюючись на мультикультурну особистість. В цьому полягає велике гуманістичне значення курсу української мови як іноземної.

Місія гуманістичного виховання студентської молоді та гуманітаризації освіти сьогодні покладена на кафедри української мови закладів вищої освіти України. Такі інтегруючі курси, як «Українська мова за професійним спрямуванням», «Українознавство», «Українська мова як іноземна» допомагають українським освітянам піднести гуманітарну освіту студентів до сучасного рівня, значною мірою змінюють пріоритети у викладанні мови.

Засвоєння мови як форми життя має забезпечити, з нашого погляду, саме методологія навчання мові: спонтанне засвоєння мовних регулярностей, розвиток авторефлексії через введення інокомунікантів у процес освоєння, перетворення та генерування смислів. Рефлексія мови в її дихотомічній сутності покликана забезпечити досягнення суттєвих соціокультурних цілей, найважливіша з яких – подолання технократичного ставлення до мови.

Практично кожний з розділів сучасної науки, лінгвістика та лінгводидактика у тому числі, певним чином трактує антропоцентричний аспект об'єктів вивчення. Протягом усього свого існування лінгвістика неминує зближувалась з філософією у пошуках пояснення феномену мови, намагаючись у кожній із сфер вирішити співвідношення «людина – мислення – мова – дійсність». Філософи, лінгвісти, письменники в усі часи намагалися розкрити не тільки таємницю людської мови, але й її роль як знаряддя вираження думки, як міцну опору самоусвідомлення особистості [Зимняя И.А., 1996].

Мова обслуговує всі сфери суспільного, виробничого, наукового та культурного життя, саме тому словниковий склад мови жваво реагує на всі зміни, що відбуваються у процесі історичного розвитку кожної з країн та її народу. Мова не є застигла скеля, в ній відбивається час: змінюється стилістика, синтаксис, лексика, граматики. Слово – центральна структурна одиниця, основна функція якої – номінативна, – в сучасній філософії мови та лексикології має свою природу, наділено структурою та володіє певними можливостями. Воно є переходом від чуттєвого сприйняття до інтелектуальної діяльності. Слово соціальне й акумулює в собі індивідуальний та історичний досвід людей, а мова є засобом пізнання та об'єктивної явищ, які пізнані, що дозволяє припустити певну схожість структур самих мовних категорій та об'єктів зі структурами гносеологічних категорій. У лінгвістичних (мовних) категоріях закарбувалися явища позамовної дійсності, що були пізнані людиною протягом її історичної практики. Лінгвістичні категорії – це вираження усіма засобами мови фізичного та філософського аспектів категорій дійсності. Онтологічні категорії визначають змістовний аспект лінгвістичних категорій, формують семантичний простір мови.

Філософський аспект тієї чи іншої категорії «відповідає» за специфіку функціонування мовних засобів, які виражають цю категорію. Методологічний принцип адекватного опису мовних категорій, одиниць і об'єктів можна сформулювати як врахування фундаментальних характеристик мови при формуванні лінгвістичної концепції. Слідом за Всеволодовою М.В. [Всеволодова М. В., 2017], серед фундаментальних характеристик мови виділимо основні п'ять:

- 1) об'єктивний характер мови та суб'єктивний характер її мовленнєвих реалізацій;
- 2) матеріальний субстанціональний характер лексичного складу мови та ідеальний характер граматики;
- 3) здатність мови відображати позамовну (об'єктивну) дійсність в національно детермінованому (національно суб'єктивному) виді, тобто формувати мовну картину світу, його індивідуальний семантичний простір;
- 4) системний характер мови, що значною мірою відображає системний характер нашого пізнання й зумовлює структурування семантичного простору кожної мови;
- 5) комунікативна функція мови як первинна його функція та наявність в мові системи мовних механізмів, що забезпечують як змістовну та формальну правильність мовленнєвих побудов, так і рішення комунікативних задач мовця [Всеволодова М. В., 2017].

Висновки. Отже, вихідна теза антропоцентричної лінгвістики – мова є конститутивною властивістю людини, з якої випливає: зрозуміти природу мови та пояснити її можна, лише виходячи з природи людини та його світу. У центрі уваги гуманістичної, антропоцентричної лінгвістики – людський фактор у мові. Дослідження теми людського фактору в мові потребує виділення факторів антропоцентричного характеру, релевантних для мови, з'ясування того, які конститутивні якості людини корельовані з якостями мови, і якою мірою специфічна організація людини зумовлює форму мови та її особливості.

Гуманістичний процес формування та розвитку вторинної мовної особистості інокомунікантів у системі суб'єктно-об'єктних та суб'єктно-суб'єктних відносин зумовлює зміну пріоритетів у викладанні мови. Ключовим чинником при цьому стає провідний постулат антропоцентричної лінгводидактики.

Методологія навчання українській мові як іноземній, домінантою якої є людський фактор у мові, має забезпечити засвоєння мови як форми життя, спонтанне усвідомлення мовних регулярностей, розвиток авторефлексії через введення реципієнтів мови у процес перетворення та генерування смислів у його відкритості до світу. Відтак гуманістична і лінгвокультурологічна компоненти курсу формують мультилінгвальну мультикультурну особистість.

Список літератури

1. Відновлення наукового потенціалу української науки: необхідність і реальні перспективи. *Наука та інновації*. – 2017. – Т. 13, № 4. – С. 5-13. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scinn_2017_13_4_2
2. Всеволодова, М. В. Теория функционально-коммуникативного синтаксиса: Фрагмент фундаментальной прикладной (педагогической) модели языка. – УРСС Москва, 2017. – 656 с. – ISBN 978-5-453-00117-0
3. Koliada-Berezovska T. and Romanova O. Digitalization of education for the sustainable development sake: linguistic aspect. *Theoretical and applied aspects of sustainable development: Monograph* 33. – Poland: Katowice School of Technology, 2020. – Pp. 166-173. – URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/10428>
4. Жарких, В. Проблема слушания/говoreния в структуре человеческих взаимоотношений (в контексте философии прагматизма) *Філософія та гуманізм*.- Вип.1(5), 20017, с.4-8.– URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/7273>

5. Зимняя, И.А. Гуманизация образования – императив XXI века. *Гуманизация образования.*- Набережные Челны,1996. – Вып.1. – С.15.
6. Ластовкина, О.Э. К вопросу антропоцентрической номинации/ *Язык и культура: Вторая международная конференция. Тезисы.* – Т. 1. – Киев, 1993. – С. 33-34.
7. Московкин, Л. В. К основаниям теории методов обучения иностранному языку *Мова.* – Одеса,2003. – С.177-181.
8. Оборський, Г.О. Концепція проєктів інформаційного забезпечення освітніх систем для дистанційного навчання. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві.*–2013. – Вип. 4(5)]. – URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/2647>
9. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556 – VII / Верховна Рада України [електрон. ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/>
10. Про застосування державної мови в освітньому процесі : Лист МОН № 1/9-581 від 17.09.19 року [електрон. ресурс]. – URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/65639/>
11. Романова, О. Образовательные тренды в обучении одесских политехников = Educational trends in the training of Odessa polytechnics / Innovations in humanities: restarting / ed. A. Ostenda, N. Rybka, V. Zharkyykh. - Katowicach, 2019. - С. 151-159.
12. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 URL: <https://undocs.org/en/A/RES/70/1>

References

1. Popovych, O. S. and Kostyrytsya, O. P. (2017): «Restoration of the scientific potential of Ukrainian science: necessity and real prospects», *Journal of Nauka ta innovatsiyi.* Vol. 4, pp. 5-13, available at : http://nbuv.gov.ua/UJRN/scinn_2017_13_4_2
2. Vsevolodova, M. V. (2017): Theory of functional-communicative syntax: A fragment of the fundamental applied (pedagogical) model of language, URSS Moskva, 2017, ISBN 978-5-453-00117-0
3. Koliada-Berezovska, T. and Romanova, O. (2020): «Digitalization of education for the sustainable development sake: linguistic aspect», *Handbook of THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT:* Monograph 33,– Poland: Katowice School of Technology, available at : <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/10428>
4. Zharkyykh, V. (2017): «The problem of listening / speaking in the structure of human relationships (in the context of the philosophy of pragmatism)», *Journal of Filosofiya ta humanism,* Vol. 1(5), pp.4-8, available at : <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/7273>
5. Zymnyaya, Y.A. (1996): «Humanization of education - the imperative of the XXI century», *Journal of Humanyzatsyya obrazovanyya,* Naberezhnye Chelny, Vol.1. – pp.15-21.
6. Lastovkyna, O.É. (1993): «On the issue of anthropocentric nomination», *Journal of Language and Culture: Second International Conference.* Theses, Vol. 1, Kiev, 1993. pp. 33-34.
7. Moskovkyn, L. V. (2003): «On the foundations of the theory of methods of teaching a foreign language», *Journal of Language,* Odessa, P.177-181.
8. Obors'kyu, H.O. and Kolesnikov, O. E. (2013): «The concept of projects of information support of educational systems for distance learning», *Journal of Information technologies in education, science and production,* Vol. 4 (5), available at: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/2647>
9. On higher education: Law of Ukraine of 01.07.2014 561556 - VII / The Verkhovna Rada of Ukraine <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/>
10. On the use of the state language in the educational process: Letter of the Ministry of Education and Science № 1 / 9-581 dated 17.09.19, available at: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/65639/>
11. Romanova, O. (2019): «Educational trends in the training of Odessa polytechnics», in Ostenda A., Rybka N., Zharkyykh V. (Ed.), *Innovations in humanities: restarting,* Katowicach, pp. 151-159. available at: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/9935>.
12. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015, available at:

<https://undocs.org/en/A/RES/70/1>

Olga Romanova, Tetiana Koliada-Berezovska HUMANISTIC CONCEPT OF NON-NATIVE SPEAKERS' LINGUISTIC TRAINING IN THE INNOVATIVE DEVELOPMENT COORDINATES

In the context of the national education sustainable development and modernization strategy highlighted is the problem of non-native speakers language training in Ukrainian universities which problem solution does significantly contribute into more deep understanding of the role of Ukrainian as a second language in the foreign students professional training structure. Established is that the secondary linguistic personality humanistic formation and development takes place through the intermediary of subject-object and subject-subject relations system. Both traditional and alternative methods in teaching the Ukrainian as a second language, innovative pedagogical technologies, various forms of subject teaching organization are considered in detail. Emphasized is the key importance of revising language teaching priorities with a clear accent on the role of linguistic and cultural orientation of the subject taught. The ontological and epistemological aspects of language categories as well as linguodidactics' anthropocentrism in search of tools enabling the non-native speakers' motivational resources in the process of their adaptation to new learning conditions are analyzed. Concluded is that the methodology of teaching Ukrainian as a second language, whose dominating component is the human factor in the language, should ensure the development of self-reflection involving non-native language recipients in the meaning transformation and generation process in its openness to the world, thus the course's humanistic and lingvocultural components do form a multilingual and multicultural personality.

Keywords: non-native speakers linguistic training, humanistic concept of education, Ukrainian as a second language, anthropocentrism, secondary language personality.

Стаття надійшла до редакції 05.06.2020